

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

---

**IZVEŠTAJ SA PREPORUKAMA
NACIONALNOG MEHANIZMA OMBUDSMANA
ZA SPREČAVANJE TORTURE**

o posetama policijskim stanicama:

- *Policijska stanica u Peć*
- *Policijska stanica u Istoku*
- *Policijska stanica u Klini*
- *Policijska stanica u Dečane*

**Za: G. Xhelal Sveçla, ministar
Ministarstvo unutrašnjih poslova i Javne uprave**

**G. Samedin Mehmeti, generalni direktor
Policija Kosova**

**Kopija: Gđa. Duda Balje, predsednica,
Komisija za ljudska prava, ravnopravnost polova, nestala lica i peticije
Skupštine Republike Kosova**

**G. Habit Hajredini, direktor
Kancelarija Premjera - Kancelarija za Dobro Upravljanje**

27. avgust 2021.godine

Uvod

NMST na osnovu člana 17. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, može da poseti u svako vreme i bez najave sva mesta gde se drže lica lišena slobode, uključujući policijske stanice, pritvorske centre, zatvore, mesta gde se drže stranci lišeni slobode, kao i psihijatrijske institucije i ustanove za socijalnu zaštitu.

U skladu sa članom 135, stav 3, Ustava Republike Kosovo i članom 17, Zakona 05/L-019 o Ombudsmanu, Nacionalni mehanizam Ombudsmana za sprečavanje torture (NMST), dana 24. i 26. maja posetio je policijske stanice kao u nastavku:

- **Policijsku stanicu u Peć**
- **Policijsku stanicu u Klini**
- **Policijsku stanicu u Dečane**
- **Policijsku stanicu u Istoku**

Cilj posete

Svrha posete gore pomenutim policijskim stanicama bila je opšta ocena poštovanja osnovnih prava uhapšenih i pritvorenih lica, koja su zagantovana Ustavom Republike Kosovo, Zakonom br. 04/L-076 o policiji, Zakonikom o krivičnom postupku i međunarodnim standardima za zaštitu osnovnih prava osoba lišenih slobode.

Saradnja sa NMST-om za vreme poseta

Tokom posete gore navedenim policijskim stanicama Policija Kosova je pružila NMST-u punu saradnju. Ekipa je bez odlaganja imala pristup svim prostorijama u svakoj policijskoj stanici. Ekipi su pružene sve potrebne informacije za obavljanje zadatka i pristup svim potrebnim dokumentima, i omogućeno joj je intervjuisanje uhapšenih lica bez prisustva policijskih službenika.

Garancije protiv zlostavljanja

1. Prava lica, uhapšenih od strane Policije Kosova definisana su i zagantovana Ustavom Republike Kosova, Zakonikom o krivičnom postupku i međunarodnim instrumentima koji su sadržani u Ustavu Republike Kosova.
2. Evropski Komitet za Prevenciju Torture (u daljem tekstu "KPT"), u 2-om opštem izveštaju objavljenom 1992. godine, naveo je važnost tri osnovnih prava uhapšenih lica od strane policije, a to su: pravo da bude obavešten o njegovim pravima, da obavesti treće lice po svom izboru o njegovom/njenom hapšenju (člana porodice, prijatelja, konzulata zemlje iz koje dolazi ako je stranac), pravo da ima advokata, pravo da bude pregledan od lekara po svom izboru (osim lekarskog pregleda od strane lekara koji je pozvan od strane policije).¹
3. Prema KPT-u, ova prava su osnovna garancija protiv fizičkog zlostavljanja i trebaju se sprovesti od prvog trenutka lišavanja slobode, bez obzira kako su opisana u okviru zakonskog sistema jedne zemlje.
4. Važeći zakoni Republike Kosovo predviđa ova osnovna prava uhapšenih lica i lica koja su u zadržavanju od strane policijskih vlasti u Ustavu Republike Kosovo, Zakoniku o krivičnom postupku i Zakonu o policiji.

---

¹ Vidi: <https://rm.coe.int/16806cea2f> (15.11.2017).

5. Član 13, Zakonika o Krivičnom Postupku utvrđuje da svako lice koje je lišeno slobode treba da bude informisano odmah na jeziku kojeg on/ona razume o pravu na pravnu pomoć po svojoj želji, o pravu da informiše članove porodice ili neku drugu osobu o činjenici da je uhapšen i da se ova prava primenjuju tokom celog vremena dok je osoba lišena slobode.
6. Što se tiče informisanja o hapšenju, član 168. Zakonika o krivičnom postupku, dalje utvrđuje da uhapšeno lice ima pravo da obavesti člana porodice ili neko drugo lice po ličnom izboru o njegovom hapšenju i mestu zadržavanja odmah nakon hapšenja; obaveštavanje člana porodice ili drugog lica u vezi hapšenja može da zakasni najviše 24 sata kada državni tužilac proceni da je ovo obaveštavanje uslovljeno vanrednim potrebama za istragu slučaja. Ovo kašnjenje se ne primenjuje u slučaju maloletnika
7. Prema Zakonu o Policiji² pravo da se obavesti porodica ili drugo lice o hapšenju takođe važi i za lica koja su *“privremeno zadržana”* da bi se identifikovala ili zbog njihove zaštite i zaštite drugih.
8. Prema Zakonu o krivičnom postupku, član 13. stav 2.3, član 163. stav 2, član 164. stav 5. protiv osumnjičenih propisuje da vreme policijskog zadržavanja u pritvorskim centrima ne bi trebalo da prelazi četrdeset osam sati (48) od trenutka njegovog hapšenja, osim ako sudija za prethodni postupak ne naredi drugačije.
9. Prema članu 60, Zakonika pravde o maloletnicima, pritvor maloletnika ne može trajati duže od dvadeset četiri sata (24), i po isteku ovog perioda maloletnik mora biti pušten, osim ako sudija za maloletnike odredi pritvor.³
10. Što se tiče prava na advokata, pritvorena/uhapšena osoba prema članu 166, Zakona o krivičnom postupku, ima pravo na neposrednu pomoć branioca nakon njegovog hapšenja, po njegovom izboru⁴. Međutim, kada uhapšeno lice ne angažuje advokata, istome će biti obezbeđen advokat o javnom trošku⁵. Takođe, pritvoreno lice može se odreći pomoći branioca, ovo pravo se može ukinuti u skladu sa članom 53. stav 3. Zakona o krivičnom postupku: *“Okrivljeno lice može da se odrekne prava na angažovanje branioca, izuzev u slučajevima kada je odbrana obavezna, ako je odricanje izjavljeno nakon jasnog i potpunog obaveštavanja na njegovo pravo na odbranu. Svako odricanje mora da bude u pisanom obliku i potpisano od strane osumnjičenog ili okrivljenog lica i posvedočeno od nadležnog organa koji vodi postupak, ili dato usmeno na video ili audio traci, čiju autentičnost utvrđuje sud.”*
11. Dok lica mlađa od osamnaest (18) godina mogu da se odreknu prava na pomoć branioca uz saglasnost roditelja, staratelja ili predstavnika centra za socijalni rad, osim u slučaju nasilja u porodici u kojem učestvuje roditelj ili staratelj, kada takav roditelj ili staratelj ne može da da saglasnost na odricanje od tog prava⁶.
12. Što se tiče prava na lekarski pregled uhapšenih/pritvorenih lica, član 169. Zakonika o krivičnom postupku predviđa da uhapšeno/pritvoreno lice ima pravo na lekarski pregled

---

² Zakon o Policiji, član 20.

³ Zakonik pravde o maloletnicima, član 60.

⁴ Kodi i Procedurës Penale, neni 166, paragrafi 1.

⁵ Kodi i Procedurës Penale, neni 166, paragrafi 2.

⁶ Zakonik o krivičnom postupku, član 53, stav 5.

na njegov zahtev da ga pregleda lekar ili stomatolog, po njegovom izboru.⁷ Takođe, ukoliko uhapšeno lice pokazuje simptome mentalne bolesti, policija može odmah da naredi pregled kod psihijatra.⁸

13. Dok ako je uhapšeno lice strani državljanin, prema članu 167 Zakonika o krivičnom postupku ima pravo da obavesti, odnosno da komunicira usmeno ili u pisanom obliku sa ambasadam, kancelarijom za vezu ili diplomatskom misijom države čiji je državljanin ili sa predstavnikom nadležne međunarodne organizacije ako je izbeglica ili je na drugi način pod zaštitom međunarodne organizacije⁹.
14. NMST tokom poseta gore navedenim policijskim stanicama nije primio žalbe od uhapšenih i pritvorenih lica, sa kojima je obavio razgovor u vezi sa nepoštovanjem ovih osnovnih prava, koja su zagarantovana Ustavom Republike Kosovo, Zakonom br. 04/L-076 o policiji, Zakonikom o krivičnom postupku i međunarodnim standardima za zaštitu osnovnih prava osoba lišenih slobode.

Dosjei uhapšenih

15. Na osnovu dokumentacije pregledane tokom poseta gore pomenutim policijskim stanicama, NMST je primetio da sve policijske stanice poseduju standardni dokument (dosije uhapšenog/pritvorenog lica, u kojem su zabeleženi svi podaci koji se odnose na pritvorenika u skladu sa članom 172. Zakonika o krivičnom postupku Republike Kosovo.
16. Osim toga, NMST je primetio da u svakoj posećenoj policijskoj stanici postoje dodatni konkretni dokumenti u kojima su policijske vlasti identificirale sve događaje vezane za uhapšeno lice. Takođe, NMST je naišao na slučajeve kada su policajci, odgovorni za pritvorske ćelije, na svoju inicijativu razvili kompjuterski program za vođenje evidencije uhapšenih lica. Ova praksa nije jedinstvena na nacionalnom nivou.

Tretiranje

17. NMST je, tokom poseta gore navedenim policijskim stanicama, naišao na osobe uhapšene u Policijskoj stanici u Peći i nije primio nikakve žalbe u vezi sa postupanjem policajaca i poštovanjem osnovnih prava.

Fizički uslovi u ovim policijskim stanicama

18. Standardna operativna procedura predviđa da pritvorski centri moraju biti u skladu sa Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i sloboda i sa preporukama Komiteta za sprečavanje torture zasnovanim na Konvenciji o sprečavanju mučenja i drugih nečovečnih ili ponižavajućih postupaka i kažnjavanja¹⁰.
19. Takođe NMST primećuje da KPT u svom 2. opštem izveštaju, objavljenom 13. aprila 1992. godine u Strazburu, definisao je standard koji se odnosi na uslove u ćelijama u kojima se drže zatvorenici, u kome se kaže: "*Sve ćelije u policijskim stanicama moraju biti razumne veličine za broj smeštenih lica, treba da imaju adekvatno osvetljenje (npr. dovoljno svetlo za čitanje, izuzev vremena spavanja) i ventilaciju, i iste treba da budu*

---

⁷ Zakonik o krivičnom postupku, član 169, stav 1.

⁸ Zakonik o krivičnom postupku, član 169, stav 4.

⁹ Zakonik o krivičnom postupku, član 167, stavovi 1 i 2.

¹⁰ Policija Kosova, Standardne operativne procedure za pritvorske centre, DDO-04/0121/2016, tačka 1.6, starnica 4.

*opremljeni fiksnim stolicama ili stolom). Šta više, licima koja se zadržavaju tokom noći, treba da se obezbede i čista posteljina i ćebad."*¹¹

20. Tokom posete prostorijama za zadržavanje u **Policijskoj stanici u Peći**, NMST je primetio da nema dovoljno prirodnog svetla, da ima ventilaciju i veštačko osvetljenje, i kreveti nisu imali čaršave a zatvorenici nisu dobili higijenska sredstva. Dugo nije bilo renoviranja ove stanice. U **Policijskoj stanici u Dečanima**, NMST je primetio da nema dovoljno prirodnog svetla, zatvorenici nisu dati higijenski paketi, zidove je potrebno okrečiti i osećao se jak miris.
21. **Takođe u ovoj stanici nastavlja da bude prisutan problem uočen tokom prethodnih poseta**, sa električnim lampama koje se nalaze u ćeliji i koje zatvorena lica mogu da dohvate rukama i na taj način predstavljaju opasnost za zatvorena lica, koji eventualno mogu da imaju cilj da izazovu samo-povređivanje ili samoubistvo. Štaviše, tokom posete primećeno je da je električni sistem u Pritvorskom centru u Dečanima imao problema, jer su se svetla čas uključivala, a čas isključivala. NMST smatra da ove tehničke nedostatke treba izbeći što je pre moguće.
22. U izveštaju sa preporukama objavljenim 15. avgusta 2020.godine, NMST preporučio je nadležnim vlastima da obave neophodna renoviranja u policijskoj stanici u Dečanima. Policija Kosova je 2. oktobra 2020.godine, obavestila Ombudsmana da je ova preporuka deo akcionog plana i da se očekuje da će biti implementirana do decembra 2020. godine.
23. NMST je takođe posetio sobe za intervjuisanje u Policijskoj stanici u Dečanima, fizički uslovi u tim prostorijama nisu bili dobri, inventar je demoliran i zastareo. Uopšte NMST primetio je da je stanici potrebno renoviranje i inventariziranje kako bi se stvorili bolji uslovi za rad policajaca.
24. Prema policijskim službenicima, oni se ne snabdevaju higijenskim sredstvima. U razdoblju pandemije nisu bili snabdevani sredstvima protiv COVID-19, kao što su: zaštitne maske i dezinfekciona sredstva, osim u prva dva meseca. Policajci svojim novcem snabdevaju se higijenskim sredstvima i materijalima protiv COVID-19. Imajući u obzir da je pandemija COVID-19 još uvek prisutna, NMST smatra da se svi policijski službenici i sve policijske stanice treba da se snabdevaju dovoljnim količinama materijala protiv COVID-19.
25. Tokom posete **Policijskoj stanici u Istoku**, NMST je primetio da je sada sistem ventilacije u stanici funkcionalan, što je utvrđeno kao nedostatak u izveštaju koji je NMST objavio 15. avgusta 2020. godine, a u koji se uključuje i poseta ovoj stanici. Ćelije u pritvorskom centru uopšteno zadovoljavale su minimalne standarde za smeštaj zatvorenika, ima prirodnog i veštačkog svetla, a veličina ćelija je u skladu sa standardima KPT¹² i SOP.
26. **Tokom posete Policijskoj stanici u Klini**, NMST je primetio da su fizički i uslovi smeštaja na ovoj stanici, u pogledu prostora, prirodnog, veštačkog osvetljenja i higijene, u skladu sa standardima SOP i sa standardima KPT.

---

¹¹ Evropski komitet za prevenciju torture, 2-ti Opšti izveštaj, stav 42. Više na adresi: <https://rm.coe.int/1680696a3f>.

¹² Shih: <https://rm.coe.int/16806cea2f>.

27. NMST je također posetio prostorije za intervjuisanje u svim gore pomenutim stanicama i nije naišao na predmete ili tvrda sredstva koji se oduzimaju u svojstvu dokaza, au prošlosti su u nekim policijskim stanicama držani u prostorijama za intervjuisanje.
28. **U svim posećenim stanicama, NMST je primetio da se zatvorenici ne snabdevaju sredstvima za ličnu higijenu.** NMST smatra da bi nadležni organi trebali poduzeti konkretne korake za opremanje pritvornih centara higijenskim sredstvima.
29. Tokom posete, NMST je primijetio da nijedna od posećenih stanica nema **sistem za pozivanje**. U ranijem izveštaju objavljenom 2020. godine, NMST je preporučio da se sistem za pozivanje instalira u svim pritvorskim prostorijama, kako bi pritvorenici mogli lakše da komuniciraju sa policijskim službenicima u slučaju potrebe. U vezi sa ovom preporukom, Policija Kosova obavestila je Ombudsmana da je ova preporuka uključena u akcioni plan i da se očekuje da će biti primenjena do decembra 2020. godine.
30. NMST primećuje da je KPT u izveštajima o Kosovu o poseti 2015. godine preporučio nadležnim vlastima na Kosovu da ćelije u policijskim stanicama budu opremljene sistemom za pozivanje, koji bi pritvorenici omogućio lakši kontakt sa policijom u slučaju potrebe.¹³

Zdravstvena nega

31. Što se tiče zdravstvenih usluga, kao osnovnog prava, osobama koje su uhapšene od strane policije, ove usluge pružaju javne institucije, kao što su: centar porodične medicine i Univerzitetski klinički centar, u zavisnosti od potreba za liječenjem. NMST nije primio nikakve žalbe u vezi ovog prava od lica koja su intervjuisana. Takođe, iz pregledane dokumentacije uočeno je da je policija u svoje lične dosjee zabeležila obaveštenje o pravu na medicinske usluge.
32. Štaviše, NMST je primetio vrlo pozitivnu praksu u Policijskoj stanici u Klini, u Istoku i Dečanima, gde se maloljetni i odrasli zatvorenici pre nego što budu privedeni, šalju na lekarske preglede u najbliži centar porodične medicine.
33. Zbog pandemije COVID-19 i gore navedene policijske stanice suočile su se sa različitim izazovima. Tokom posete Policijskoj stanici u Peći, NMST je obavешten da je 36 policajaca zaraženo COVID-19, a 2 su preminula, 10 je oslobođeno zadataka zbog različitih bolesti. Ova situacija je uzrokovala poteškoće u upravljanju poslom i nedostatak potrebnog osoblja. U Policijskoj stanici u Istoku nije bilo takvih problema, dok je u Policijskoj stanici u Klini u početku bilo zaraženih, ali nije bilo takvih dimenzija koje bi otežavale svakodnevni rad.
34. Opšte, tokom posete primećeno je da nedostaje materijal za zaštitu od COVID-19, iako je bilo zaliha na početku pandemije.

Hrana

35. Zakonik o krivičnom postupku Republike Kosovo propisuje obavezu da, ako lice lišeno slobode bude zadržano duže od 12 sati, treba da mu se obezbede tri obroka hrane

---

¹³ Izveštaj KPT o poseti Republici Kosovo tokom 2015. godine, odgovor vlasti. Shih në: <https://www.coe.int/en/web/cpt/kosovo> .

dnevno.¹⁴ Uhapšenim licima, koji se šalju u pritvor, pružaju se tri obroka hrane u roku od 24 sata, prema ugovoru koji policija ima sa ugovornom kompanijom.

Podnošenje žalbi uhapšenih lica

36. Što se tiče postupanja Policije Kosova, uhapšena lica imaju pravo da ulože žalbu u policijskoj stanici u kojoj se nalaze, u Policijskom inspektoratu Kosova, kao i u spoljnim nadzornim telima, kao što su: NMST i nevladine organizacije, kojima je dozvoljena poseta mestima gde se drže lica lišenja slobode. Kako bi se omogućio lakši pristup uslugama ove ustanove i kako bi se omogućilo pritvorenima da na povjerljiv način podnose žalbe, Ombudsman je u policijske stanice u kojima se nalaze ćelije za držanje pritvorenika postavio kutije za žalbe. Ove kutije za žalbe mogu otvoriti samo od strane određenog osoblja Ombudsmana.

37. U svim posećenim policijskim stanicama, NMST je primijetio da su sigurnosne kamere funkcionalne, što predstavlja dodatnu zaštitu od fizičkog zlostavljanja i garancije za policajce, tako da se isti ne mogu optužiti od strane zatvorenika i pritvorenika za lažna za fizička zlostavljanja.

Stoga, na osnovu nalaza prilikom posete Nacionalni Mehanizam za Sprečavanje Torture preporučuje, Ombudsman

PREPORUČUJE

Policiji Kosova:

- **NMST ponavlja preporuku da se obavi potrebno renoviranje u centru za zadržavanje u Dečanima što je pre moguće.**
- **Da zadržana lica budu opremljena higijenskim sredstvima i čaršavima.**
- **Da se policajci i policijske stanice redovno snabdevaju zaštitnim materijalom protiv COVID-19.**

U skladu sa članom 132. stav 3. Ustava Republike Kosovo („*Bilo koji drugi organ ili institucija, koja sprovodi legitimnu vlast u Republici i Kosovo je dužna da odgovori na zahteve Ombudsmana i da predstavi sva zatražena dokumenta i informacije u skladu sa zakonom*“) i članom 28. Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu („*Vlasti, kojima je Ombudsman uputio preporuke, zahtev ili predlog za preduzimanje konkretnih mera, uključujući i disciplinske mere, treba da odgovore u roku od trideset (30) dana. Odgovor treba da sadrži razloge u pisanoj formi o preduzetim radnjama u vezi sa navedenim pitanjem*““) ljubazno Vas molim da nas obavestite o radnjama koje ste preduzeli ili planirate da preduzmete u vezi sa navedenim pitanjem.

S poštovanjem,

Naim Qelaj
Ombudsman

---

¹⁴ Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Kosovës, neni 170 paragrafi 3.